

ИЗБОРНОМ ВЕЋУ ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ ЗА ИЗБОР ВАНРЕДНОГ ПРОФЕСОРА ЗА УЖУ НАУЧНУ ОБЛАСТ СКАНДИНАВИСТИКА, ПРЕДМЕТИ ТРАНСЛАТОЛОГИЈА И САВРЕМЕНИ ШВЕДСКИ ЈЕЗИК

Изборно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду именovalo је на својој седници од 24. 12. 2024. године, одлука бр. 3875/1, Комисију за оцену квалификација кандидата који су се пријавили на конкурс расписан у листу „Послови“ од 22. 1. 2025. за избор ванредног професора за ужу научну област Скандинавистика, предмети Транслатологија и Савремени шведски језик. Након увида у достављену документацију подносимо Изборном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду следећи

ИЗВЕШТАЈ

На расписани конкурс за место ванредног професора за ужу научну област Скандинавистика, предмети Транслатологија и Савремени шведски језик, пријавио се 1 (један) кандидат:

1. **др Зорица Ковачевић**, досадашњи доцент на Групи за скандинавистику.

Кандидаткиња Зорица Ковачевић је уз пријаву на конкурс приложила следећа документа: биографију, библиографију, оверене фотокопије дипломе о стеченом високом образовању, академском називу магистра наука и научном степену доктора наука, извод из матичне књиге рођених, уверење о држављанству, изјаву о изворности, фотокопије научних и стручних радова који се у библиографији наводе, примерак монографије, студентске евалуације, потврде о уређивачкој делатности, активностима и надлежностима у стручним телима, сертификат о учешћу на стручном скупу Међународне федерације преводилаца, те фотокопије одлука о именовању у комисије за изборе наставника и сарадника/за израду и одбрану докторских дисертација.

БИОГРАФИЈА

Зорица Ковачевић (рођ. Манчић) рођена је 17. 06. 1974. године у Београду, где је завршила основно и средње образовање. Студије скандинавистике са шведским језиком као главним завршила је 1997. године на Групи за скандинавске језике и књижевности при Филолошком факултету у Београду са просечном оценом 9,06 (девет и 6/100). Постдипломске студије на Филолошком факултету у Београду завршила је 2003. године са просечном оценом 9,80 (девет и 80/100), одбранивши магистарски рад под називом „Предлози који означавају просторне односе у шведском језику и њихови еквиваленти у српском“. Научни степен доктора наука стекла је 2012. године одбраном докторске дисертације под називом „Превођење с превода као проблем преводне еквиваленције на примерима превођења на српскохрватски језик данских, норвешких и шведских дела са њихових превода на језик посредник“.

Кандидаткиња је на Филолошком факултету Универзитета у Београду запослена од 1999. године, најпре као сарадник, од 2000. година као лектор, од 2004. године као асистент, од 2011. као виши лектор за шведски језик, а од 2012. године као доцент (реизабрана 2019. године).

На Групи за скандинавистику Филолошког факултета у Београду до сада је успешно у звању сарадника држала вежбе из предмета *Савремени шведски језик I-IV*, *Скандинавски језици I* и *Скандинавски језици IV*, а након избора у доцента 2012. године држи предавања из следећих предмета: *Савремени скандинавски језици Г5 – шведски*, *Савремени скандинавски језици Г6 – шведски*, *Савремени скандинавски језици Г7 – шведски*, *Савремени скандинавски језици Г8 – шведски*, *Скандинавски језици 8*, *Увод у скандинавистику I* и *Увод у скандинавистику 2*. У новој акредитацији се задржавају наведени предмети, уз преименовање *Скандинавских језика 8* у *Транслатологију за скандинависте*, и ангажовање на додатном предмету – *Стилистика скандинавских језика*.

Кандидаткиња др Зорица Ковачевић је у оквиру мастер-студија на профилу Језик, књижевност и култура била ангажована на предмету *Транслатологија – специјални курс*, а у новој акредитацији и додатни предмет *Превођење и функционални стилови* (МАС ЖКК и МАС Превођење). Колегиница Ковачевић је заслужна за увођење предмета Транслатологија (Скандинавски језици 8) на Групи за скандинавистику.

ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ И УСАВРШАВАЊА

Др Зорица Ковачевић је до сада као сарадник и наставник Филолошког факултета учествовала на више курсева и семинара за стручно усавршавање наставника шведског као страног језика, као и у стручном раду на скуповима наставника шведског као страног језика у народној високој школи Вестерханинге 2001. године (Västerhaningefolkhögskolan, Haninge, Stockholm) и у народној високој школи Билстремска 2004. године (Billströmskafolkhögskolan, Tjörn). Кандидаткиња је од 2005. године лиценцирани испитивач за процену језичке компетенције на нивоима А2 и Б1 за шведски језик, након завршене обуке за лиценциране Сведекс (Swedex) испитиваче (Folkuniversitetet, Стокхолм).

Учествовала је у реализацији више стручних скупова и пројеката: „Лексин: шведско-српски речник“ (Филолошки факултет, Београд 2005), пројекат „Преводилачки портал“ (2008–2012), семинар „Превођење текстова за популарну музику: дански текстови Кристијана Јункера у преводу на српски језик“ (Филолошки факултет, Београд 2008), „Шведски преводилачки семинар“ (Шведски институт и Филолошки факултет, Београд 2009), преводилачки пројекат „Шведски сто: одабрани одломци из савремене шведске књижевности у преводу на српски језик“ (Шведски институт и Филолошки факултет, Београд 2010), те групни преводилачки пројекат са студентима завршних година шведског језика, превођење шведских народних бајки, у сарадњи са организацијом Змајеве дечје игре (2024).

Од 2020. године обавља дужности председнице Школског центра Удружења научних и стручних преводилаца Србије, као и задатке организације и координације наставе научног и стручног превођења у Удружењу. Од 2024. године је члан Секторског већа за област уметности и хуманистичких наука Агенције за квалификације Републике Србије као и члан Радне групе за језике Секторског већа за област уметности и хуманистичких наука Агенције за квалификације Републике Србије.

УЧЕШЋА НА КОНФЕРЕНЦИЈАМА

Кандидаткиња је до сада учествовала на више научних конференција у земљи и иностранству, самостално или у коауторству. Од избора у звање доцента учествовала је на 16 научних скупова:

1. Ивановић Бранислав, Маја Матић & Зорица Ковачевић (2012). „Неке фонетске специфичности фразеолошких формата у немачком и шведском језику“. *The 4th International Congress „Applied Linguistics Today – Challenges of Modern Times“*, ДПЛ, Филолошки факултет Београд, Филозофски факултет Нови Сад.
2. Ковачевић, Зорица (2013). „Значај библиографског материјала у новијем истраживању скандинавских књижевних превода на српски/српскохрватски језик“. *Међународни научни скуп Србија између истока и запада: наука, образовање, култура, уметност*, Народна библиотека Србије, Филолошки факултет Универзитета у Београду.
3. Ковачевић, Зорица, Софија Биланција & Бранислав Ивановић (2014). „Међујезичко посредовање и хуманизам. Утицај превода Лутерове Библије на осавремењивање шведског језика“. *Међународни научни скуп „Хуманизам – култура или илузија“*, Филолошки факултет Универзитета у Београду.
4. Биланција Софија & Зорица Ковачевић (2015). „Структурисање узрочно-последичних односа у дискурсу норвешких новинских вести“. *Међународни научни скуп „Језик, књижевност, дискурс. Језичка истраживања“*. Ниш: Филозофски факултет.
5. Ковачевић, Зорица & Доријан Хајду (2015). „Значај културе у преводу за студије филологије и књижевности“. *Међународни научни скуп „Културе у преводу“*, Београд, Филолошки факултет.
6. Ковачевић, Зорица (2015). „Значај посредног превођења у успостављању контаката између језичких заједница“. *Међународни научни скуп „Културе у преводу“*, Београд, Филолошки факултет.
7. Ковачевић, Зорица (2015). „Дански превод Нушићеве *Аутобиографије* као дисконтинуитет у књижевно-историјском и међујезичком посредовању“. *Међународни научни скуп „У Вукове дане. Књижевна традиција и српска књижевност 20. века. Књижевноисторијско знање и изазови новог миленијума (национални, регионални и континентални контекст)“*, Београд, Филолошки факултет.
8. Ковачевић, Зорица (2015). „Локативни предлози као изазов у међујезичком и међукултурном посредовању између шведског и српског језика“. *Међународни научни скуп „Језици и културе у времену и простору“ V*, Нови Сад, Филозофски факултет.
9. Ковачевић, Зорица (2015). „Родно-неутрална лична заменица *hen* у шведском језику и њен утицај на међујезичко и међукултурно посредовање“. *Пети међународни*

конгрес „Примењена лингвистика данас. Нове тенденције у теорији и пракси“, Нови Сад, Филозофски факултет.

10. Ковачевић, Зорица (2017). „Аспекти културе у научном и стручном преводу између скандинавских језика и српског“. *Међународни научни скуп „Култура и/или наука“*, Београд, Филолошки факултет.

11. Ковачевић, Зорица (2018). „Метајезик и културно посредовање на примеру шведских конструкција с координацијом и псеудокоординацијом“. *Шести међународни конгрес „Примењена лингвистика данас. Језик, књижевност и интердисциплинарност“*, Београд, Филолошки факултет.

12. Ковачевић, Зорица (2019). „Интегритет екотранслатологије и екологије превода у транслатолошким истраживањима“. *Међународни научни скуп „Језици и културе у времену и простору“ IX*. Нови Сад: Филозофски факултет.

13. Ковачевић, Зорица (2020). „Поетика Белмановог Поносног града (Stolta stad!)“. *Међународна научна конференција Сан о граду IV*. Вишеград: Андрићев институт.

14. Ковачевић, Зорица (2020). „Та далека земља коју мало који Норвежанин зна“. *Међународни научни скуп Средишта српске културе у путописној прози*. Вишеград: Андрићев институт.

15. Ковачевић, Зорица (2021). „Analysis of Syntactical Stylistic Elements in Swedish“. *Међународна научна конференција BeLiDa 1*. Београд: Филолошки факултет.

16. Ковачевић, Зорица (2024). „Transtextuality and Translation of The Christmas Oratorio by Göran Tunström Into Serbian“. *MINDS, NETWORKS; NARRATIVES. 90 Years of the Department of English*. Загреб: Филозофски Факултет.

БИБЛИОГРАФИЈА

Научна монографија

Ковачевић, Зорица (2021). *Скандинавија и ми. Преводјење као језичко, књижевно и културно посредовање*. Београд: Удружење научних и стручних преводаца Србије. (280 страна, ISBN 978-86-917873-2-5)

Радови од избора у звање доцента

1. Ивановић Бранислав, Маја Матић & Зорица Ковачевић (2013). „Неке фонетске специфичности фразеолошких формата у немачком и шведском језику“. *Примењена*

лингвистика, 14: 29–38.

2. Ковачевић, Зорица (2014). „Значај библиографског материјала у новијем истраживању скандинавских књижевних превода на српски/српскохрватски језик“. У: Вранеш, А. & Љ. Марковић (ур.), *Србија између истока и запада: наука, образовање, култура, уметност – Књига 4* (стр. 123–134). Београд: Филолошки факултет.
3. Ковачевић, Зорица (2014). „Превод и препев *Пророштва пророчице* – нивои одступања од изворника“. *Филолог: часопис за језик, књижевност и културу*, V (9): 259–268.
4. Ковачевић, Зорица, Софија Биланџија & Бранислав Ивановић (2015). „Међујезичко посредовање и хуманизам. Утицај превода Лутерове Библије на осавремењивање шведског језика“. У: Вранеш, А. & Љ. Марковић (ур.), *Хуманизам. Култура или илузија*. Књига 2 (стр. 345–354). Београд: Филолошки факултет.
5. Биланџија Софија & Зорица Ковачевић (2015). „Структурисање узрочно-последичних односа у дискурсу норвешких новинских вести“. У: Мишић Илић, Б. & В. Лопичић (ур.), *Језик, књижевност, дискурс: Језичка истраживања. Зборник радова* (стр. 485–493). Ниш: Филозофски факултет.
6. Ковачевић, Зорица (2016). „Дански превод Нушићеве *Аутобиографије* као дисконтинуитет у књижевно-историјском и међујезичком посредовању“. У: *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 45 (2): 575–580.
7. Ковачевић, Зорица (2017). „Искуства у међујезичком и међукултурном посредовању између шведског и српског језика на примеру шведске родно-неутралне личне заменице *HEN*.“ *Анали филолошког факултета*, XXIX (2): 41–50. DOI <https://doi.org/10.18485/analiff.2017.29.2.3>
8. Ковачевић, Зорица (2017). „Аспекти културе у научном и стручном превођењу између скандинавских језика и српског“. У: Вранеш, А. & Љ. Марковић, (ур.), *Култура и/или наука 2/5. Међународна научна конференција CLIMB* (стр. 245–250). Београд: Филолошки факултет. <https://doi.org/10.18485/climb.2017.5.2.ch17>
9. Ковачевић, Зорица (2018). „Семантичка категорија локализације према дистанци у шведском језику“. У: Кашић, З. (ур.), *О језику са разних аспеката. Примењена лингвистика у част Весни Берић-Ђукић* (стр. 237–249). Нови Сад/Београд: Филозофски факултет/Филолошки факултет.

10. Ковачевић, Зорица (2018). „Културно посредовање у настави превођења на примеру шведских конструкција с финалним удвајањем (*svansdubbling*)“. У: Костић-Томовић, Ј. et al. (ур.), *Превосење као вештина и уметност. Зборник у част Бранимиру Живојиновићу поводом деведесетогодишњице рођења* (стр. 243–249). Београд: Фокус – Форум за интеркултурну комуникацију.
11. Ковачевић, Зорица (2020). „Метајезик и културно посредовање на примеру шведских конструкција с координацијом и псеудокоординацијом“. У: Половина, В. (ур.), *Примењена лингвистика данас – језик, књижевност и интердисциплинарност. Зборник радова са Шестог међународног конгреса* (стр. 187–195). Београд: Филолошки факултет. DOI https://doi.org/10.18485/dpls_pld.2020.6.ch11
12. Ковачевић, Зорица (2021). „Поетика Белмановог *Поносног града* (*Stolta Stad!*)“. У: Кустурица Е. & А. Вранеш (ур.), *Сан о граду. IV: зборник радова са научног скупа одржаног 11. септембра 2020. у Андрићевом институту* (стр. 93–112). Андрићград – Вишеград: Андрићев институт.
13. Ковачевић, Зорица (2022). „Analysis of Syntactical Stylistic Elements in Swedish“. У: Panić Cerovski, N. et al. (ур.), *DiBeLiDa 1. Thematic Collection of Papers* (стр. 159–172). Belgrade: University, Faculty of Philology. <https://doi.org/10.18485/belida.2022.1.ch5>
14. Ковачевић, Зорица (2022). „Та далека земља, коју мало који Норвежанин зна“. У: Кустурица, Е. & А. Вранеш (ур.), *Средиште српске културе у путописној прози: зборник радова са научног скупа одржаног 28. маја 2021. у организацији Андрићевог института* (стр. 83–96). Андрићград – Вишеград: Андрићев институт. (научна критика)
15. Ковачевић Зорица (2023). „Екотранслатологија као концепција у транслатолошким истраживањима“. *Преводилац*, XLII (1): 17-27. (прегледни рад)
DOI <https://doi.org/10.18485/prevod.2023.42.89.2>
16. Ковачевић Зорица (2023). „Шведско-српски глосар математичке терминологије“. *Преводилац*, XLII (2): 89–94. (стручни рад)
17. Ковачевић Ђ. Зорица (2024). „Положај шведске и српске преводне књижевности у регионалној и глобалној перспективи“. У: Биланција, С. & Н. Ристивојевић-Рајковић (ур.), *Хоризонти језика и култура. Тематски зборник посвећен 45. годишњици Групе за скандинавистику Филолошког факултета у Београду и 75. годишњици рођења проф. др*

Љубише Рајућа (стр. 99–114). Београд: Филолошки факултет. DOI https://doi.org/10.18485/horizonti_jk.2024.ch6

18. Ковачевић Ђ. Зорица (2024). „Linguistic and Cultural Aspects of the Swedish Honorific Personal Pronoun *Ni/ni* and its Translation into Serbian“. *Анали Филолошког факултета*, XXXVI (2): 89–101. DOI <https://doi.org/10.18485/analiff.2024.36.2.4>

КОМИСИЈЕ ЗА ИЗРАДУ И ОДБРАНУ МАСТЕР РАДОВА

Колегиница Ковачевић је од избора у звање доцента била ментор за израду девет мастер радова на Филолошком факултету у Београду и члан комисије за одбрану пет мастер радова.

Менторства:

1. Димић Бојана: „Усвајање страног језика струке у настави путем превођења“ (02. 09. 2019.)
2. Тапавички Дивна: „Проблеми при превођењу дејче књижевности са скандинавских језика“. (11. 02. 2021.)
3. Тапавички Чарна: „Изазови у међујезичком посредовању на примеру српске поезије у преводу на шведски језик и у преводу поезије Пера Лагерквиста на српски језик“. (11. 02. 2021.)
4. Томин Јована: „Изазови превођења културних категорија на примерима из шведског и српског језика“ (23. 09. 2021.)
5. Кавазовић Уна: „Могућности и карактеристике платформе 'Google преводац' на примерима из српског и шведског језика“ (23. 09. 2021.)
6. Нешовановић Вања: „Упоредна анализа шведских књижевних превода помоћу платформе Гугл преводац“ (27. 09. 2022.)
7. Петровић Гала: „Локализација анимираног филма Залеђено краљевство II (Frozen II) унутар језичке заједнице с релативно малим бројем говорника на примеру севернолапонског“. (02.07.2024.)
8. Марковић Јана: „Превод и адаптација дејче књижевности на примеру Андерсенове *Принцезе на зрну грашка* и *Девојчице са шибицама*“ (23.09.2024.)
9. Мишковић Тамара: „Аутопревод у домену научних радова“ (30.09.2024.)

Чланства у комисијама за одбрану:

1. Ацковски Ања: „Положај жена у Норвешкој и у Србији – упоредна студија двеју култура“ (22. 09. 2021.)
2. Пековић Марија: „Историјски развој женских покрета у Норвешкој“ (28. 09. 2021.)
3. Јелена Цолић: „Анализа развоја државе благостања у Скандинавији“ (27.09.2022.)
4. Милена Ђурковић: „Развој когнитивних модела и норвешким и данским рекламним порукама од 1950. до 2020. године“ (27.09.2022.)
5. Јована Лукић: „Напуштајући домовину: Друштвено-историјски контекст емиграција из Шведске у Сједињене Америчке Државе од XIX века до данас“ (26. 6. 2024.)

КОМИСИЈЕ ЗА ИЗРАДУ И ОДБРАНУ ДОКТОРСКИХ ДИСЕРТАЦИЈА

Доц. др Зорица Ковачевић је била ментор за израду пет докторских дисертација и члан комисије за одбрану једне дисертације:

Менторства:

Биланџија, Софија (2014). *Семантика каузативних конструкција у норвешком и српском језику*. Београд: Филолошки факултет.

Хајду, Доријан. (2014). *Нестандардни говор у шведском и српском језику: упоредна социолингвистичка и семантичка студија*. Београд: Филолошки факултет.

Тодић, Софија. (2015). *Академска средина у норвешком роману*. Београд: Филолошки факултет.

Бабић, Данијела. (2015). *Темпорална детерминација у реченичним комплексима са временском клаузом у шведском и српском језику*. Београд: Филолошки факултет.

Ристивојевић-Рајковић, Наташа. (2017). *Лексичко-семантичка анализа глагола са основним значењем ударити у норвешком и српском језику: контрастивна анализа*. Београд: Филолошки факултет.

Чланство у комисији:

Маљан, Горан. (2016). *Усвајање реда речи у шведском као страном језику код србофоних ученика*. Београд: Филолошки факултет. (Ментор: проф. др Јулијана Вучо).

РЕЦЕНЗЕНТСКА И УРЕЂИВАЧКА ДЕЛАТНОСТ

Кандидаткиња је у пријави на конкурс доставила детаљан списак рецензираних радова за различите зборнике и часописе. У извештају наводимо само зборнике и часописе у којима се релевантни радови налазе: научна публикација из области скандинавских језика, књижевности и културе *Glimpses of the North* (2015), Антуновић, Г. (ур.), Загреб, Филозофски факултет; *Hieronymus – Journal of Translation Studies and Terminology*, *Примењена лингвистика* (ДПЛС 6), *Хрватско друштво за примјењену лингвистику* (ХДПЛ), 2014; *Зборник радова међународног научног скупа Језици и културе у времену и простору X*, 2022; *Belgrade BELLS*, 2024; *Речи*, 2019; *Радове Филозофског факултета* Универзитета у Источном Сарајеву, 2019; *Анали Филолошког факултета*, 2012. и 2013; *Комуникација и култура онлајн*, 2014, 2015. и 2017.

Др Зорица Ковачевић је члан редакцијског колегијума часописа *Преводилац* (Београд: Удружење научних и стручних преводилаца Србије) и часописа *Hieronymus – Journal of Translation Studies and Terminology* (Загреб: Филозофски факултет).

ПРЕВОДИ

Свенсон, Аманда. (2021). *Систем толико блистав да заслепљује*. Београд: Блум.

Плеијел, Агнета. (2021). *Двоструки портрет*. Београд: Блум.

Тунстрем, Јеран. (2024). *Божјињи ораторијум*. Београд: Блум.

ЧАНСТВА И АКТИВНОСТИ У ПРОФЕСИОНАЛНИМ УДРУЖЕЊИМА И ТЕЛИМА НАЦИОНАЛНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА

Доц. др Ковачевић је председник Школског центра Удружења научних и стручних преводилаца Србије од 2020. године и координатор наставе научног и стручног превођења у Удружењу научних и стручних преводилаца Србије од 2020. године.

Осим тога, члан је Секторског већа за сектор уметности и хуманистичких наука Агенције за квалификације Републике Србије од 2024. године, и члан Радне групе за језике Секторског већа за сектор уметности и хуманистичких наука Агенције за квалификације републике Србије од 2024. године.

ЧЛАНСТВА У КОМИСИЈАМА ЗА ИЗБОРЕ И РЕИЗБОРЕ

Колегиница Ковачевић била је председник неколико комисија за изборе у сарадничка и наставничка звања:

- лектор за ужу научну област Скандинавистика, предмет Савремени норвешки језик (одлука 501/1 од 26.2.2014.)
- доцент за ужу научну област Скандинавистика, предмет Нордијска филологија (одлука 2339/1 од 1.10.2014.)
- доцент за ужу научну област Скандинавистика, предмет Скандинавистичка лингвистика (одлука 2339/1 од 1.10.2014. године.)
- доцент за ужу научну област Скандинавистика, предмет Граматика скандинавских језика (одлука 3032/1 од 23.12.2015.)

ОЦЕНА ДОСАДАШЊЕГ НАСТАВНОГ И НАУЧНОГ РАДА КАНДИДАТА

Др Зорица Ковачевић има вишегодишње педагошко искуство, и у анкетама о вредновању педагошког рада наставника у последњем изборном периоду њен рад је позитивно вреднован оценом 4,84. У свом досадашњем ангажману на Филолошком факултету кандидаткиња се показала као поуздан сарадник и веома посвећен педагог који стручно и савесно изводи наставу на додипломским и дипломским студијама, кроз коју студенте укључује у различите облике истраживачког рада. Кандидаткиња се након завршетка студија перманентно усавршава у различитим скандинавистичким областима, поглавито у области транслатологије, учествује на конференцијама у земљи и иностранству, те објављује научне и стручне чланке претежно из области међујезичког посредовања.

Увођењем научне области транслатологија на предметима *Скандинавски језици 8* и *Транслатологија – специјални курс* (мастер-студије), кандидаткиња је значајно иновирала наставни план и програм Групе за скандинавистику и допринела томе да се ова област скандинавистичке лингвистике по први пут осамостали и етаблира као наставни предмет на Групи за скандинавистику Катедре за германистику Филолошког факултета у Београду.

Највећи број радова кандидаткиња је посветила истраживањима из области транслатологије, а анализом радова може се уочити да су теме које кандидат истражује усмерене превасходно на међујезичко посредовање и његов однос према међукултурном посредовању, на проблематику посредног превода, те на анализу превода и наставу

превођења. Кандидаткиња се транслатолошким истраживањима бавила и у периоду пре избора у доцента (4 рада), и у докторској дисертацији *Превосење с превода као проблем преводне еквиваленције на примерима превођења на српскохрватски језик данских, норвешких и шведских дела са њихових превода на језик посредник* (2012).

Након одбрањене дисертације, кандидаткиња је транслатолошким темама посветила више радова. У раду *Значај библиографског материјала у новијем истраживању скандинавских књижевних превода на српски/српскохрватски језик* (2014), кандидаткиња анализира преводачку делатност једне језичке заједнице, у овом случају језичке заједнице (или заједница) на простору бивше Југославије, посебно с освртом на проблем посредног превођења, а на основу доступних библиографија дела скандинавских аутора у преводу на наш језик. Посебна пажња посвећује се потребама прибављања и уређивања библиографских података.

У раду *Превод и препев Пророштва пророчице – нивои одступања од изворника* (2014) анализира се превод (и препев) староскандинавског текста Пророштва пророчице с обзиром на просторно и историјско неподударање кључних својстава ових књижевних традиција, и однос према тексту на циљном језику.

У раду *Међујезичко посредовање и хуманизам. Утицај превода Лутерове Библије на осавремењивање шведског језика* (2015) кандидаткиња на примеру шведског превода Лутерове Библије, обрађује значајне промене у нормама и структури шведског језика тог времена. Превод Лутерове Библије на шведски језик обрађује се и као једно од главних достигнућа која су утицала на ширење духовних и културних хоризоната, на еманципацију и на бољу повезаност Скандинавије с остатком Европе.

У раду *Дански превод Нушићеве Аутобиографије као дисконтинуитет у књижевно-историјском и међујезичком посредовању* (2016) кандидаткиња се бави преводом *Аутобиографије* Бранислава Нушића на дански језик 1964. године, објављеним на стогодишњицу Нушићевог рођења, али и четрдесет година од настанка оригинала. Према анализи аутора, овај превод представља својеврсни искорак у рецепцији и тумачењу друштвених и историјских разлика између две релативно удаљене језичко-културне заједнице, а аутор расправља о квантитативним и квалитативним могућностима и ограничењима процеса превођења између нашег језика и скандинавских, овога пута данског.

У раду *Искусства у међујезичком и међукултурном посредовању између шведског и српског језика на примеру шведске родно-неутралне личне заменице HEN* (2017) кандидаткиња успешно спаја анализу савремене језичке промене са проценом језичке и друштвене ситуације у преводилачком контексту, и анализира изазове преводилачке процедуре, попут проналажења културног, функционалног или описног преводног еквивалента у вези са овом родно-неутралном заменицом.

У раду *Аспекти културе у научном и стручном превођењу између скандинавских језика и српског* (2017) анализирају се примери међујезичког посредовања у односу на скандинавске и наше културне и научне везе, смештени у оквир транслатолошких студија које студије културе не везују само за књижевно превођење. Кандидаткиња анализи приступа из угла ширег фокуса, који се примарно бави научним сферу некњижевног превођења.

У раду *Културно посредовање у настави превођења на примеру шведских конструкција с финалним удвајањем (svansdubbling)* (2020) анализира се поменута шведска конструкција како угла језичке анализе, тако и из угла транслатолошких избора који ће резултовати доношењем исправних преводилачки процена и адекватним преводом културних обележја. Ова језичка конструкција се обрађује као пример драгоцених извора вежби којима се стиче неопходна преводилачка вештина интеркултурне комуникације.

У раду *Метајезик и културно посредовање на примеру шведских конструкција с координацијом и псеудокоординацијом* (2020) ауторка се бави шведским синтаксичким конструкцијама с координацијом (шв. *samordning*) и псеудокоординацијом (шв. *pseudosamordning*) из перспективе културног посредовања с нарочитим освртом на теоретску и практичну наставу превођења. Ауторка сматра да конструкције с координацијом и псеудокоординацијом могу послужити као добра основа за показивање и разумевање културних маркера у тексту на циљном језику, у овом случају на српском.

Рад *Analysis of Syntactical Stylistic Elements in Swedish* (2022) бави се структуром реченице као једном од најважнијих компоненти стилске анализе, због тога што се односи пре свега на читљивост и разумљивост текста. Језици са строго устаљеним редом речи, попут шведског језика, испољавају и специфичне стилске особености. На стилску анализу могу утицати бројни аспекти у говорном и писаном шведском језику, нпр. паратакса и хипотакса, топиализација, удвајање, елиптичне реченичне конструкције, као и структура

реченице у формалним и неформалним текстовима у комбинацији са додатним синтаксичким карактеристикама. Стилске варијације датог текста такође могу унапредити учење језика и стицање знања о различитим језичким функцијама у специфичним језичким ситуацијама. Циљ овог рада је да се испитају најчешћи примери који се јављају у вежбама синтаксичке стилске анализе у шведском језику на напредном нивоу учења и у превођењу, као и то да се додатно образложи и истакне њихов значај.

У раду *Положај шведске и српске преводне књижевности у регионалној и глобалној перспективи* (2024) посматра се актуелни положај шведске и српске преводне књижевности у регионалној и глобалној перспективи. Такође, сумирани су доступни подаци у вези са српским преводним издаваштвом и образложени разлози за спровођење обимнијег истраживања у овој области студија. Ауторка полази од перспективе светског преводилачког система (енг. *World System of Translation*) према којој полазни и циљни језици и културе коегзистирају, чиме промене унутар језика и култура током међујезичког/међукултурног посредовања утичу на промене у читавом систему. Ауторка материју анализира на основу теорије полисистема, која је посебно значајна за домен превођења са периферних језика и на њих. Периферне језичке заједнице могу бити регионално повезане услед чега се и унутар региона ствара извесна хијерархијска подела по језицима. Ова студија се бави, између осталог, централним положајем шведског језика у скандинавском преводилачком региону, али и могућностима за поређење са положајем српског језика у преводилачком региону бивших југословенских република, имајући у виду то да обе заједнице, како шведска, тако и наша, имају мање-више исти број говорника.

У раду *Linguistic and Cultural Aspects of the Swedish Honorific Personal Pronoun Ni/ni and its Translation into Serbian* (2024) анализирају се језички и друштвено-историјски предуслови за употребу личних заменица *du (tu)* и *Ni/ni (Vi/vi)* у шведском језику, као и тенденције у преводилачкој теорији и пракси код нас када је реч о овом феномену. Осцилације у употреби ових личних заменица често су биле, а и данас су, условљене коренитим, вишевековним, друштвеним и историјским променама у Шведској. Осим тога, за посредовање са осталим језичким и културним заједницама, питање начина опхођења према другима је и културолошко питање, које је у непосредној вези са разликама у перцепцији односа међу говорницима у две језичке и културне заједнице. Трећа перспектива посматрања се односи на специфичан преводилачки изазов који, у овом

случају, садржи недоумице чак и за саме изворне говорнике шведског језика, а у вези с тим шта ће се и у којим ситуацијама користити, нарочито у последњих неколико деценија.

Осим транслатолошких радова, један број радова је посвећен и другим питањима семантичке, фразеолошке, па чак и књижевне анализе.

У коауторском раду *Неке фонетске специфичности фразеолошких формата у немачком и шведском језику* (2013) се на одабраним примерима фразеологизама из савременог немачког и шведског језика указује на одређена фонетска обележја и њихово дијахронијско објашњење, а уједно се постулирају и узроци резистентности наведених фонетских специфичности дужег дијахронијског континуитета и прототипичних фразеолошких супкласа, док се дивергенције уочавају код оних фонетских специфичности које потичу из млађих фаза у историји немачког и шведског језика.

Предмет рада *Структурисање узрочно-последичних односа у дискурсу норвешких новинских вести* (2015) су примарно вербалне каузативне и декаузативне конструкције у норвешком језику, анализирани на материјалу новинских вести ексцерпираних из два водећа дневна листа, *Aftenposten* и *Dagbladet*. На корпусу норвешких новинских вести аутори закључују да су вербалне каузативне конструкције, посебно оне синтетичког типа, изузетно битне јер одређују тип процеса и структуру учесника дате ситуације. Норвешке новинске вести доминантно моделују каузалну структуру догађаја у вези с темпоралном структуром догађаја, и то најчешће имплицитно, мада се за категорију темпоралности могу везати и друга, тзв. несупрасегментална формална језичка средства (везници и предлози). Уочено је да се у структурисању текста појављују веома фреквентни изрази каузативности, са релативно слабом варијантношћу.

Рад *Семантичка категорија локализације према дистанци у шведском језику* (2018) бави се анализом конструкција с локативним предлозима у шведском језику и њима еквивалентним предлошким синтагмама у српском језику везано за сличности и разлике у језичким реализацијама перципираних просторних односа у ванјезичкој стварности. Корпус за анализу чини неколико дела шведске књижевности (дела Бергмана, Лагерквиста и Мартинсона) објављена између од друге деценије до краја шездесетих година 20. века. Ауторка као теоријско полазиште анализе користи систем семантичких локализација фокусирајући се на тип динамичког и тип статичког аспекта.

Рад *Поетика Белмановог Поносног града (Stolta Stad!)* (2021) посвећен је Карлу Микаелу Белману (Carl Michael Bellman) и његовој поетској епистоли *Поносни град! (Stolta stad!)* сведочи о успонима и падовима града Стокхолма и његових житеља у другој половини XVIII века у покушају да се носе с променама кроз време. Говорећи о најзначајнијем шведском песнику овог периода, ауторка закључује да снага Белмановог песништва и јесте у томе што се његови ликови налазе ван било каквог моралног или религиозног контекста. За Белманове епистоле и песме је карактеристично то што се у њима трагичне људске судбине уздижу до нивоа митолошких представа, смењују се мит и тривијалности свакодневице. Тако Белман допире до сржи егзистенције и све оно што се иначе посматра као сентименталност, беспомоћност он уздиже на ниво хумора.

У раду *Та далека земља, коју мало који Норвежанин зна* (2022) ауторка анализира и вреднује рад Арнеа Галиса (1908–1997), истакнутог норвешког слависте, а од 1981. и иностраног члана Одељења језика и књижевности САНУ.

Научна монографија *Скандинавија и ми. Превођење као језичко, књижевно и културно посредовање* (2021) представља актуелни приказ синхроних и дијахроних транслатолошких проучавања са посебним освртом на токове језичких, књижевних и културних традиција скандинавских земаља и наше кроз призму преводилачке теорије и праксе. Ова монографија је јединствена утолико пре што у последњих десетак година није било стручних и научних радова из поменуте области у овом обиму.

Књига се састоји од предговора, шест поглавља, укључујући и завршне напомене, као и опсежног пописа релевантне литературе. Ауторка у раду користи сегменте своје докторске дисертације *Превођење с превода као проблем преводне еквиваленције на примерима превођења на српскохрватски језик данских, норвешких и шведских дела с њихових превода на језик посредник* (Манчић 2012), као и сегменте својих научних чланака и радова. Поред тога, текст монографије је умногоме допуњен и обогаћен подробним подацима о статусу међујезичких контаката када је реч о односу између земаља Скандинавије и наше, као и подацима о најновијим тенденцијама у транслатологији у свету и код нас. Тематски се нарочито истичу историјат и тековине превођења наших дела на скандинавске језике.

У предговору за монографију ауторка истиче да се на два века традиције превођења између скандинавских језичких заједница и наше надовезује преко четрдесет година

универзитетске традиције проучавања скандинавских језика код нас, те да се књижевне везе, иначе успостављене већ крајем XVIII и почетком XIX века, одржавају путем континуиране преводаилачке делатности.

Прво поглавље садржи осврт на најзначајније новије транслатолошке теорије са засебним критичким увидом у недоследности у тумачењу терминолошких питања попут *еквиваленције*, *оригинала*, односно *текста на полазном језику*. Ауторка истиче да студије преводаилачке теорије и праксе имају исходиште управо у поменутих и другим концептима.

Преводаилачки приступи и стратегије се појашњавају у другом поглављу. Један од најрелевантнијих поменутих приступа је посредно превођење као један од најзаступљенијих преводаилачких процеса када је у питању међујезичко и међукултурно посредовање између периферних језичких заједница. Поред недостатака овог типа превођења, специфичне стигме коју оно трпи у досадашњим студијама, у раду се напомиње да је посредно превођење понекад једини начин успостављања контаката између удаљених језичких заједница, што је био случај и с језичким, књижевним и културним посредовањем између Скандинавије и нас. Ауторка разматра и статус посредног превођења у будућности, тему која се веома мало спомиње у транслатолошким студијама.

Осврт на најзаступљеније преводаилачке стратегије у другом поглављу је у трећем искоришћен као исходиште за подроби преглед историје преводаштва у земљама Севера, односно преглед ситуације у Данској, Норвешкој, Шведској, Финској и на Исланду. Подаци из трећег поглавља потврђују претпоставку у вези са тим да периферне језичке заједнице имају доста сличне токове развоја преводаилачке мисли и праксе.

Четврто поглавље монографије се нарочито истиче по значају, имајући у виду детаљан осврт на историју преводаштва наше књижевности у Скандинавији. Овај сегмент књиге посредно упућује и на токове успостављања и одржавања контаката између језичких заједница. Поред уводног историјског прегледа, четврто поглавље садржи примере и анализе наших преведених књижевних дела, коментаре у вези с интервенцијама у скандинавским преводима, као и утицај које су оне имале на рецепцију наше књижевности у Скандинавији.

У петом поглављу се ауторка бави скандинавском књижевном продукцијом код нас, а посебно скреће пажњу на изузетно мали број библиографских пописа превода скандинавске белетристике и некњижевних жанрова код нас. У овом сегменту монографије

се квантитативним испитивањима датим у табеларним приказима показују и детаљно појашњавају тенденције у превођењу скандинавских дела код нас, било да је реч о директном, било о посредном превођењу.

Закључно, шесто поглавље, поред сумирања резултата добијених анализом у раду, расветљава и потенцијал даљег рада у овој области, али и значај континуираног образовања научног и преводачког кадра због побољшања статуса, квалитета и квантитета међујезичке и међукултурне сарадње у оба смера.

ЗАКЉУЧАК

На основу прегледане документације Комисија доноси следећи закључак: На расписани конкурс, објављен у листу „Послови“ од 22.1.2025. године за избор ванредног професора за ужу научну област Скандинавистика, предмети Транслатологија и Савремени шведски језик на Филолошком факултету Универзитета у Београду пријавио се један кандидат, др Зорица Ковачевић, досадашњи доцент на Групи за скандинавистику.

Имајући у виду квалификације, педагошки и пре свега научно-истраживачки рад, не занемарујући свакако ни посвећеност позиву, Комисија предлаже Изборном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да прихвати овај Извештај и **изабере др Зорицу Ковачевић у звање и на радно место ванредног професора за ужу научну област Скандинавистика, предмети Транслатологија и Савремени шведски језик.**

Београд, 25. 2. 2025.

КОМИСИЈА

др Софија Биланција

ванредни професор Филолошког факултета Универзитета у Београду

др Анете (Annette) Ђуровић

редовни професор Филолошког факултета Универзитета у Београду

др Бисера Станкова

ванредни професор Филолошког факултета „Блаже Конески“ Универзитета у Скопљу